

Sarrera: Oinarrizko kontzeptuak. Drogen klasifikazioa.

**Maite Bastida
Jon Mikel Orkolaga**

Sarrera

Gure gizartean drogen fenomenoak eguneroko gauza bihurtu zaigu. Eginkizun guztietan agertzen da: elkar-hizketetan, lagunartean, telebistan, filmeetan etab.

Badirudi drogen arazoak ustekabeak harrapatu gaituela, arazo berria balitz bezala; baina ohartu behar dugu, berriak drogen arazoaren zati berezi bat besterik ez dela, hau da: heroinaren arazoa. Hor bait dugu gure gizartean hain finkatua dagoen toxikomania nagusia eta arazorik larrienak sortzen dituenak: alkoholismoa, esan nahi dugu.

Nahiz eta zenbaki honen helburua drogazaletasun berrien arazoa adieraztea eta aztertzea izan, aurretik argi utzi nahi dugu, gure gizartean drogazaletasunik gabea eta lortzen alkoholismoa dugula, honek sortzen bait ditu osasun-, famili-, lan- eta gizarte-problema gehienak.

Alkoholaren arazoa ez da Euskal Herrikoa bakarrik, baizik eta influentzia judegu-kristau nagusia izan duten gizarte guztienak. Herrialde guzti hauentzat balio du alkoholari buruz esaten ari garenak.

Alkoholismoaz aparte, gizarte guzti hauetan, eta gurean ere bai, toxikomania «berriak» sortzen ari zaizkigu azken hogeituroetan. Nahiz eta beste herrialdeetan sortu, guregana iristen zaizkigu poliki-poliki.

Berriak al dira benetan? Drogen erabilpena edo kontsumoa historian zehar aztertuz gero, edozein gizartek betidanik erabili izan dituela azalduko zaigu.

Gure gizarteetan alkohola bezala, Ameriketako gizarteetan tabakoa edo koka edo haluzinagarriak erabili eta erabiltzen dira tradizionalki erlijiozko ritoetan. Musulman influentziako herrialdeetan, cannabis delakoaren familiako drogak erabiltzen dira droga sozial bezala. Asiako zenbait herrialdeetan «opioa» da aspaldiko droga.

Ez dira, beraz, toxikomania berriak, gaur erabiltzen diren droga gehienek mende askotako historia bait dute. Non datza berritasuna? Estatu Batuetan, Vietnam-go gerra zela eta, gazte unibertsitarien artean sortu zen borroka-mugimendu kontestatario hartan, droga tradizionalaren aurka droga berriak erabiltzea hartu zen borroka-sinbolotzat, eta horrela hasi zen marihuana («belarra») erretzeko ohitura berria.

Gero anfetaminak, L.S.D. etab. erabili ziren; eta, azkenik, heroinaren arazoa agertu zen, droga erabiltzearen tranpan eror araziz hasieran hain atsegina zen mugimendua. Estatu Batuetan egindako eboluzio hau, urte batzuetako atzerapenez, beste gizarte zibilizatueta hedatu zen eta baita gure gizartera ere.

Euskal Herrian lehen haschich-kontsumitzaileak 1970etik aurrera ikusten ditugu. Harritzen gaituena Euskal Herrian, zera da: beste herrialdeetan polikiago egin den zabalpena, hemen bost-hamar urteko gauza izan dela, eta zabalpen arin honek ematen diola droga-arazoari, duen itxura dramatiko.

Oinarrizko kontzeptuak

Droga: Edozein substantzia, naturala zein sintetikoa, egoera psikikoa aldatzeko ahalmena duena eta pertsona batek erabiltzen duena aldaketa hau bilatu nahiz.

Toxikomania: Kondukta berezi bezala definitu behar da; pertsona batek bere asmo, nahi, ohitura eta bizitza substantzia bat erabiltzearen inguruan edo menpean antolatzen du. Honetatik be-

reizi beharra dago toxikomania faltsuak, hau da: edozein drogaren noiz-behinkako kontsumoak.

Menpetasuna: Drogek pertsonarengan sor dezaketen bi eratako lotura: psikikoa edo/eta fisikoa.

Menpetasun psikikoa: Drogazalearen adimena, gogoia eta indarra droga lortzera eta erabiltzera zuzendurik daudenekoa.

Menpetasun fisikoa: Drogazalearen gorputzak, metabolismoaren osagai bat gehiago bezala hartzen du droga, eta beharrezkoa bihurtzen zaio eguneroko funtzionamendurako. Droga falta zaiotanean, sintoma fisiko neketsuren bitartez adierazten du drogaren beharra: **abstinentzi-sindromea** izenez ezagutzen da egoera hau.

Tolerantzia: Zenbait drogaren efektuak gutxitu egiten dira denborarekin; eta, hasierako efektuak lortzeko, dosiak gehitu egin behar dira. Kontzeptu hauen garrantzi haundiagoa edo txikiagoa droga bakoitzarekin emango digute droga horren arriskugarritasuna.

Drogen klasifikazioa

Drogak ikuspegi desberdinetatik klasifika daitezke: soziologiaren, arriskugarritasunaren edo ondorio klinikoaren aldetik, adibidez.

Soziologiaren aldetik, bi talde handi bereiz ditzakegu: legeak onartuak eta legez kanpo daudenak. Lehenengoen artean, alkohola, tabakoa eta zenbait farmako edo sendagai ditugu. Bigarren taldea, horien kontsumoa despenalizatua egon arren, cannabis, L.S.D., heroina etab.ek osatzen dute.

Arriskugarritasunaren aldetik, O.E.M.ek (O.M.S.ek) lau taldeko sailkapena agertarazi zuen, lehen taldea arriskugarriena bezala hartuz eta laugarrena arriskugarritasun txikienekotzat, denak arriskutsuak izanik.

— *Lehen taldea:* Opioren familia (morfina, heroina, kodeina, metadona, tilitrate, etab.).

— *Bigarren taldea:* Alkohola eta barbiturikoak (Optalidon, cibalgina, etab.).

— *Hirugarren taldea:* Kokaina eta anfetaminak.

— *Laugarren taldea:* Cannabis familia (Marihuana, haschich), L.S.D., Meskalina, etab.

Sailkapen honek adierazten digu, droga bat legez onartua ego-
tea eta horren arriskugarritasuna ez datozela bat.

Ondorio klinikoan aldetik zaila da drogak zuzenki sailkatzea,
zeren ondorioa desberdina izan bait daiteke noiz, non, nola eta
zenbat erabiltzen den kontu. Hala ere, hiru talde nagusi bereiz dai-
tezke:

A) Estimulagarriak: Psikismoa piztu edo esnatzen dutenak.

Estimulagarri nagusien artean, alde batetik kokaina eta bestetik
anfetaminen familia ditugu. Kokaina produktu naturala da eta
oraintsu ari zaigu hedatzen gure artean. Menpetasun psikikoa bes-
terik ez du sortzen.

Anfetaminen familiakoak, sendagai sintetikoak dira. Talde ho-
netan, anfetaminez aparte (Centramina, Dexedrina, etab.), gosea
kentzeko erabili ohi diren sendagaiak ere sartzen dira (Minilip,
Antiobes, Bustaid, etab.).

Hauek menpetasun psikikoa eta tolerantzia handia sor dezake-
te.

Estimulagarri txikien artean, hain erabiliak diren tabakoa, kafea
eta tea aurkitzen ditugu. Menpetasun izugarria sortzen dute droga
hauek, bere hedadura unibertsalak adierazten duenez.

B) Depresoreak: Psikismoaren indarra edo energia makaltzen
edo lasaitzen duten drogak ditugu. Talde asko bereiz ditzakegu.

Alkohola, nahiz eta lehen efektua estimulagarria izan, talde ho-
netan sartzen dugu bere ondorio loeragilearengatik. Menpetasun
psikiko, fisiko eta tolerantzia handia sortzen du.

Opioaren familian dugu droga-talde arriskutsuena. Horietan
substantzia naturalak (opioa, morfina), erdi-sintetikoak (heroína,
kodeína) edo sintetikoak (metadona, tilitrate, etab.) bereiz ditzake-
gu. Guztiek menpetasun psikikoa, fisikoa eta tolerantzia oso
handiak dituzte. Gaurregun, heroína dugu talde honetako droga-
rik erabiliena eta arazorik latzenak sortzen dituenak.

Loeragileen taldean, barbiturikoak dira garrantzitsuenak;
hauen kontsumoa oso arrunta da, etxeoandreen artean batez ere,
«burukomina» kentzeko erabili ohi diren sendagai askotan aurki-
tzen bait dira (Optalidon, Cibalgina, Fiorinal, Dolviran, etab.).
Dependentzia fisikoa, dependentzia psikikoa eta tolerantzia han-
dia ematen dute.

Lasaigarrien taldeak (Valium, Txanxilium, Dapaz, Tepazepan, etab.) berez ez du toxikomani arazo handirik sortzen; baina zenbait gaztek alkoholarekin nahastuz erabiltzen dituzte, efektu bereziak lortzeko.

C) **Psikodelikoak:** Talde honetako drogek pertzepzio-sistemak nahasten dituzte eta ilusio- eta haluzinazio-fenomenoak sor ditzateke.

Alde batetik, haluzinagarriak dauzkagu (L.S.D., Meskalina, etab.). Hauek ez dute benetako toxikomani arazorik sortzen, noiz-behinkakoa izaten bait da horien kontsumoa. Hala ere, batzutan ondorio lastimagarriak ekar ditzakete adimen-osasunarentzat.

Cannabisaren familian, hain ezagunak diren marihuana eta haschich («txokolatea») ditugu. Erre egiten dira, tabakoarekin nahastuz («porroa») eta menpetasun psikikoa besterik ez dute sortzen.

D) Azkenik, talde berezi bat aipatu nahi genuke: **Inhalantee-na.** Talde honetan, egunero erabiltzen diren produktuak aurkitzen dira: margoak, kolak, gasolina, eterea, disolbatzaileak, etab. Haurren artean hedatzen ari da produktu hauen kontsumoa, erraza bait dute eskuratzea. Kontsumo hau oso kaltegarria izan daiteke nerbio-sistemarentzat.

M.B. - J.M.O.

INTRODUCCION: CONCEPTOS BASICOS. CLASIFICACIONES DE LA DROGA

INTRODUCTION: NOTIONS ESSENTIELLES. CLASSIFICATIONS DE LA DROGUE.

El artículo comienza por señalar la novedad sólo relativa de la droga entre nosotros. La drogadicción más grave en Euskal Herria —y en las sociedades de influencia judeo-cristiana en general— es la del alcohol. Por otra parte en las diferentes áreas culturales se han dado históricamente diversas formas de toxicomanía. Respecto a Euskal Herria llama la atención la rapidez con que se ha difundido el consumo de las nuevas drogas a partir de 1970.

A continuación, después de aclarar algunos conceptos fundamentales (droga, toxicomanía, dependencia, psíquica y física, tolerancia), se acomete la clasificación

de las drogas desde tres perspectivas diferentes: 1) Clasificación sociológica: drogas legalizadas y prohibidas; 2) Clasificación mirando a su peligrosidad según la O.M.S.: cuatro grupos; 3) Clasificación desde los efectos clínicos que producen: A) Estimulantes; B) Depresores; C) Psicodélicos; D) Inhalantes.

L'auteur de l'article commence par signaler la nouveauté, seulement relative, de la drogue parmi nous. La consommation de drogue la plus grave en Euskal Herria —et en général dans les sociétés d'influence judéo-chrétienne— est celle de l'alcool. D'autre part, on retrouve historiquement dans les différentes régions culturelles des formes diverses de toxicomanie. En ce qui concerne Euskal Herria, il est frappant de constater la rapidité avec laquelle s'est propagée la consommation de nouvelles drogues à partir de 1970.

Ensuite, une fois expliquées certaines notions fondamentales telles que: drogue, toxicomanie, dépendance psychique et physique, tolérance, l'auteur entreprend la classification des drogues sous trois aspects différents: 1) Classification sociologique: drogues légalisées et interdites; 2) Classification selon leur danger d'après l'O.M.S.: quatre groupes; 3) Classification suivant les effets cliniques qu'elles produisent: A) Stimulants; B) Déprimants; C) Psychadéliques; D) Inhalants.